

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

279921

VALERIU TRAIAN FREȚIU

DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI GRAȚIA SFÂNTULUI SCAUN APOSTOLIC AL ROMEI EPISCOP ROMÂN-UNIT DE ORADEA.

VENERATULUI CLER ȘI IUBITULUI NOSTRU POPOR CREDINCIOS DAR ȘI MÂNTUIRE DELA DOMNUL

„Spune câte ți-a făcut ție Dumnezeu”.
Luca 8, 39.

Iubiți Frați și Fii! Azi, din mila marelui Dumnezeu, încheind un an, începem altul nou. Astfel ajungând la o piatră de hotar, este lucru cuminte să ne oprim puțin și să facem o scurtă reprivire asupra trecutului și în special asupra anului, ce l-am încheiat. Câți dintre cunoscuții, sau chiar dintre prietenii și rudeniile noastre, deși poate au fost mai buni, mai virtuoși, mai tineri și mai sănătoși ca și noi, totuși n'au ajuns acest an nou, ci cel trecut pentru dânsii a fost cel din urmă din viața lor. Dacă noi am ajuns acest început de an nou, aceasta nu ni se poate atribui nouă, ci bunătății Domnului, în ale căruia mâini sunt așezate zilele anilor noștri și din a căruia milă viețuim până când Dânsul se îndură să ne prelungească firul vieții. Noi din a noastră putere nici un fir de păr nu putem face să crească și nici un cot nu putem adauge staturii noastre. »Și cine din voi grijindu-se, poate să-și adauge statului său un cot?» (Mat. 6 27).

În ziua de azi, primul nostru gând trebuie să fie acela al profundei recunoștințe către Dumnezeu, care ne-a dăruit nu numai viață, ci ne-a împărtășit în nenumăratele sale daruri. Trebuie să-i aducem acest prinos de recunoștință în toate zilele vieții noastre, dar mai ales azi, la începutul unui an nou, pentru că lui Dumnezeu îi face foarte mare plăcere și chiar aș-

teptă dela noi să-i mulțumim și să-i arătăm recunoștința noastră. Isus laudă pe leprosul, care a venit să-i mulțumească, că l-a vindecat și îi condamnă pe cei 9 leproși, cari nu au venit să-i mulțumească. Împăratul Proroc ne îndeamnă zicând : *Jertfește lui Dumnezeu jertfă de laudă.* »Mulțumita și recunoștința aceasta ne va feri de păcate și ne va face vrednici ca și pe mai departe bunul Dumnezeu să-și reverse asupra noastră belșugul darurilor sale.

Iubiți Frați și Fii! Ne aducem aminte de minunea, ce a săvârșit-o Mântuitorul în ținutul Gadarenilor, mântuind pe un om nefericit de leghionul duhurilor necurate. Cel vindecat nu vrea să se depărteze de Isus, ci par'că, temându-se că neavându-l pe Isus în apropierea sa, chinuitorii lui de mai 'naite se vor năpăstui din nou asupra-i, îl roagă pe Isus, ca să fie cu dânsul. Mântuitorul însă îl trimite la ai săi zicându-i : *„du-te și spune câte ți-a făcut ție Dumnezeu”* (Luca 8, 39). Prin aceste cuvinte »spune câte ți-a făcut ție Dumnezeu« i-a dat cel mai puternic mijloc de a putea rămâne pururea în apropierea lui Dumnezeu. Acest puternic mijloc de a ne face vrednici și în viitor de mila lui Dumnezeu, ni-l dă și nouă Mântuitorul, îndemnându-ne și pe noi, ca pururea cu recunoștință și adâncă mulțumită să ne aducem aminte de bunătatea lui Dumnezeu și prin viața noastră întotdeauna să-L preamărim pe El, dăătorul tuturor bunătăților.

Sf. Augustin spune, că nu poate mintea noastră să gândească, gura noastră să spună și condeiu nostru să scrie ceva mai bun și mai frumos decât cuvintele: *Mulțumită lui Dumnezeu.*

Dacă privim cerul sau pământul, dacă ne aruncăm ochii în jurul nostru, sau asupra ființei noastre, dacă contemplăm originea, scopul, mântuirea sau sfințirea omului, pretutindenea întâmpinăm cele mai invederate semne ale iubirii nemărginite a Domnului față de noi. Toate câte avem, câte vedem, câte ne fac bucurie, sunt darurile lui Dumnezeu. Bunătatea Domnului ne însoțește dela cel dintâi moment al ființei noastre, până la ultima noastră răsuflare pe acest pământ, precum cu dragostea Lui nemărginită îl însoțește pe om dela crearea lui și până la ajungerea lui în fericirea veșnică.

Lucruri nespuse de mari a făcut Dumnezeu cu omul în ziua creării lui, ba chiar și mai a'nainte, căci doar pentru el, pentru om, a creat Dumnezeu toată lumea văzută, de al căruia stăpân îl pune pe om. Până ce celelalte ființe Dumnezeu le zidește numai prin cuvântul său, pe om îl plăsmuește cu înseși mâinile sale, apoi îi suflă suflet nemuritor. Intr'un mod părintesc își revarsă toată bunătatea sa asupra omului, pe care-l încarcă cu nenumăratele sale daruri naturale și supranaturale, la cari, dacă ne gândim, ne este cu neputință să nu zicem și noi ca Psalmistul: *Ce este omul, Doamne, ca să-ți aduci aminte de dânsul? L-ai făcut ca să fie cu puțin mai mic decât îngerii și l-ai încununat cu mărire și cu onoare; l-ai făcut domn peste lucrurile mâinilor tale și toate le-ai supus picioarelor lui* (Ps. 8, 5—7).

Bunătatea nemărginită a Domnului față de om, nu s'a putut exhausta în binefacerile ce i le-a făcut la creare. Ea par'că și mai strălucit se manifestează în binefacerea, ce ne-a făcut Dumnezeu prin întruparea Fiului său și prin răscumpărare. Dumnezeu se jertfește pe sine, se face om și suferă pentru mântuirea noastră. Fiul lui Dumnezeu se face om, ca să ne ridice pe noi la cinstea de fii ai lui Dumnezeu. El îmbracă trup omenesc, ca pe om să-l îmbrace în haina sfințeniei; își varsă sângele, ca să spele păcatele noastre; își dă viața, ca pe om să-l readucă la viață.

Hristos a zis, că nu este dragoste mai mare decât dacă cineva sufletul și-l pune pentru prietenii săi. Dar dragostea Lui față de noi a fost și mai mare și nu s'a îndestulit numai să ne răscumpere prin moartea sa de pe Cruce. El ne-a făcut și mai mult. A dorit, ca și după înălțarea sa la cer să rămână pururea cu noi. Nespuse lui dragoste față de om, l-a îndemnat să întemeieze Sf. Taină a Cuminecăturii. Ca să ne facă ușoară calea către cer, a întemeiat sf. Biserică, care ca și o maică bună îl conduce pe om pe calea mântuirii dela leagăn până la mormânt.

Impăratul David gândindu-se la nespusele binefaceri, ce le-a primit omul dela Dumnezeu strigă tuturor: *„Mărturișiți-vă Domnului, că e bun, că în veac e mila lui“* (Ps. 105, 1). Da! În veac e mila Domnului cu noi, căci fără de Dânsul nimica suntem. Deacea și noi trebuie să zicem tot cu Impăratul Proroc: *„Bine voiu cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda lui în gura mea.“* (Ps. 33, 1.)

Dumnezeu nu așteaptă recunoștința noastră, pentru că Dânsul ar avea nevoie de aceasta, ci pentru ca prin ea noi să ne facem vrednici de a primi alte binefaceri. Sf. Bernard zice, că nerecunoștința este un vânt, care usucă și seacă izvoarele milei lui Dumnezeu și că Dumnezeu, precum îi lipsește de darurile sale pe cei cari și-a uitat de cele primite, așa îi copleșește cu bunătățile sale pe cei ce le recunosc și-și aduc mereu aminte de ele.

Cum ne vom arăta noi recunoștința noastră față de Dumnezeu? Sf. Toma vorbind despre recunoștință zice, că ea se arată în trei feluri. Întâiu prin aceea, că se deșteaptă în suflet un sentiment de apreciere a bunului primit. Al doilea, că se mulțumește prin cuvinte. Al treilea, că se face binefăcătorului asemenea bine, după putință. Toate aceste trei feluri de manifestare a recunoștinței noastre trebuie să le deprindem față de Dumnezeu. Să medităm asupra binefacerilor primite. Să-i mulțumim prin rugăciunile noastre zilnice. Dar mai ales datorință avem, ce recunoștința noastră sinceră și adâncă față de Dumnezeu să o manifestăm prin supunerea noastră voinței Lui, prin împlinirea poruncilor lui și prin o viață adevărat creștinească.

Iubiți Frați și fii! Zilele noastre par că sunt zilele nerecunoștinței. Pretutindenea întâlnim nerecunoștință față de binefăcătorii particulari, față de binefacerile Bisericii, dar mai ales față de Dumnezeu. De aici atâtea neînțelegeri între popoare, între cetățenii aceleiași țări, între fii aceluiși neam, ba chiar și între membrii aceleiași familii. Dar mai ales pentru nerecunoștința noastră față de Dumnezeu, călcând poruncile Lui și păcătuiind zilnic, suntem lipsiți de darurile Lui, fără de cari nu putem prospera.

Anul nou să-l începem deșteptând în sufletele noastre sentimente de adevărată recunoștință față de bunul Dumnezeu, pe cari sentimente să-le cultivăm pururea și atunci, anul nou ce-l începem azi, va fi pentru noi toți, așa cum ni-l dorim anul altuia, „*An nou fericit*”. Cultivând recunoștința față de Dumnezeu, ne vor fi fericiți și ceialalți ani, de cari ne va mai învednici marele Dumnezeu, mai ales vor fi fericiți, căci prin ei ne vom câștiga adevărata fericire, cea din împărăția cerurilor. Amin.

Darul Domnului nostru Isus Hristos și Binecuvântarea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Spiritului Sfânt să fie cu voi cu toți. Amin.

Dat în reședința Noastră episcopescă din Oradea, la începutul anului Domnului 1937 și al XXV-lea al Episcopatului Nostru.

Episcop VALERIU TRAIAN.

PARTEA OFICIALĂ

No. 4010/1936.

Actele militare ale preoților.

Din statele personale ale preoților am constatat, că mai sunt și azi unii preoți sub vârsta de 50 de ani, cari nu au situația militară clarificată și nu au asupra lor nici un act militar sau certificat de a fi trecuți în registrul confesorilor de rezervă.

Pentruca preoții noștri și în privința aceasta să fie în ordine, lăsăm tuturor preoților sub 50 de ani, cari nu au actele militare în regulă și în special nu au certificat de confesor în rezervă, ca până în 31 Ianuarie 1937 să-și reguleze situația lor militară. Întrucât de loc nu ar figura în controalele militare, Ne vor cere certificat, că sunt preoți, ca să poată interveni la Cercul de Recrutare, căruia aparțin, ca să fie trecuți în registrul confesorilor de rezervă.

Conducătorii oficiilor protopopești vor controla executarea ordinului de mai sus.

Oradea, 19 Decembrie 1936.

Concurs pentru postul de cantor din Orbău

La postul de cantor bisericesc din comuna Orbău, protopopiatul Tășnadului, jud. Sălaj, se publică concurs pe data de 15 Ianuarie 1937. Beneficiul cantoral:

1. Sesiune cantorală de 8 jug. cat. pământ bun, arător.

2. Stoaalele îndatinate.

Concurenți vor lua contact până în 15 Ian. 1937 cu Revmul Alexandru Mihăișu protopopul Tășnadului, aducând cu sine diploma de cantor și certificat de moralitate dela preotul comunei în care locuiesc.

Tășnad, 15 Decembrie 1936.

Singurul zăgaz.

PARTEA NEOFICIALĂ

Trebue să fie cineva orb ori de absolută reacredință, ca să nu vadă cel puțin acum în ceasul al unsprezecelea, că pentru ordinea și civilizația lumii, primejdia reală și imediată este numai comunismul. Din lupta ce pretutindeni comuniștii duc împotriva lui Hristos se desvăluie lămurit, că ei au înțeles minunat de bine că singurul zăgaz în stare să fie piept puhoiului, este Legea lui Hristos. De aci ura lor nebună împotriva tuturor creștinilor. De aceea dărâmă ei bisericile, dau foc mănăstirilor și ucid pe arhierii și pe preoți, pe călugări și călugărițe. Ei pricep, mai bine ca ori care altul, că numai Sfânta Cruce poate să-i răpue.

Ciudat este însă, că cei ce cârmuesc popoarele creștine, se arată mai puțin înțelegători ai acestui adevăr. Din diferite pricini, unele mai lipsite de temeii

decât altele, își închipuesc că prin paliative pot vindeca o boală gravă și să împiedice dezastrul. Ce rățacire! Din fericire mai sunt încă oameni cari nu se lasă înșelați de nici un argument, oricât de ademenitor ar părea el și spun astăzi în gura mare că, dacă s'a putut încuibă otrava comunistă în atâtea țări și popoare, cauza este numai că statele și națiunile, unele mai pe față, altele mai pe ascuns, dar toate au neșocotit Evanghelia. Nu e aici locul, nici momentul de a face procesul lor, ori de a stabili răspunderile. Nici nu ne gândim la așa ceva.

Vroim dar să reproducem ce ne spunea zilele trecute un protestant, născut și crescut în București, carele se declara îngrozit de primejdia comunistă. Artistul acesta, — căci e vorba de un artist, de un bărbat ce adus faima artei românești peste hotare și

care  ine o rom nc  neunit   i care zice că descinde din Hughenoi  i ține de legea lui Calvin. »Este primejdie mare Domnule Senator. Ne pr bu im cu to ii, îmi mărturisea el. Numai dacă se unesc toți cre tinii la un loc  i redau Crucii puterea ce au avut altă dată, numai a a scăpăm! Eu  nţeleg că cei ce s'au desp r it de Roma, pe vremuri, au avut atunci temeiurile lor, dar azi când în jurul Romei stă marea majoritate a cre tinilor, ceilal i ar trebui să renunţe la orice rezervă  i, d ndu- i m na fr teşte, să facă un front comun, o spirituală linie Maginot care să ne apare  i să m ntuiasc  lumea. Altfel ne pr bu im, în s nge. Pacea lumii nu o poate apăra decât Crucea. Hristos singur e Domnul P cei. Dece nu or fi  nţeleg nd oam nii, lucrul acesta? Dece se  in de discu ii teologice,

de  nvr jbiri, când dezastrul bate la u e? Cine o fi de vină?»

Mul i, toți avem o părticică din vina ce paralizaeaz  ac iunea m ntuitoare a Bisericeii lui Hristos. Vin  au mai ales cei cari se pun în calea Unirei Bisericeilor; i-am răspuns.

Azi când pr snuim toți Na terea lui Hristos, Celui ce ne a poruncit să fim Una, să ne iubim ca fii ai unui singur Dumnezeu, pentrucă prin Pace  i Dragoste, să ne deosebim de p g ni  i să-i aducem la m ntuire, nimic mai nimerit, mi se pare, decât să rog pe toți cre tinii să se g ndeasc  bine  i serios la ce ne adastă, de nu ne dăm m na fr teşte, pun nd capăt dihoniiilor  i discu iilor ce duc la peire.

M. T. C.

Preotul Lucaciu

Mi carea produsă în legătură cu serbările dela Satu-Mare i-a răscolit amintirea, chiar atunci c nd era aproape de toți uitat. Numele său care ani de-a-r ndul nu lipsea din nici o gazetă de pe întinsul fostei monarhii, a fost  inut la suprafa  c teva zile de ziarele noastre, — ca pe urmă totul să re ntre în normal. Doar în pia a ora ului unde at tea umiliri a îndurat se  nal   nfrunt nd vremurile, pentrucă genera iile ce o să vie — turnată în bronz, în  inuta de proconsul roman cu privirea îndreptată spre Tisa, figura celui mai reprezentativ preot român unit.

Acest preot dela sate, fără titluri, onoruri  i deora ii a realizat în persoana sa întruchiparea cea mai des v r it , până acuma, a geniului român ardelean.  n  i e tii lui vedea un neam, o  ar , iar azi un popor întreg  i un stat întregit cunosc  i e tii lui  i pomenesc cu respect numele acestui mic  i sărac, dar mare în suflet  i bogat în virtu i. Acasă în parohia lui era singurul loc unde toți îl iubeau, acolo era mai lin tit în via   i acolo şi doarme în tihnă neturburata somnul de veci. Om de vastă cultură, era cel mai devotat tovar   de via  al credincio ilor săi simpli  i nec jji. Orator parlamentar de mare renume  i predicator devotat în fa a norodului umil  i nevoia . Făptura sa statuie romană în via , sufletul său românismul curat  i sublim, credin a sa romană, nădejdea sa română.

Trei decenii de-a-r ndul, în timp de mare încercare pentru convingerea fiecăruia, prin vremurile cele mai hot r toare, suport nd  i  nfrunt nd toate mizeriile, popa Lucaciu din  i e ti a fost acela, care a susţinut toată mi carea noastră românească;  ndemn nd pe cei  ov itori, întărind pe cei sceptici, sufletul său mare a pătruns prin toate ungherele.

Astăzi toți  i-l revindec  pe Vasile Lucaciu. Părăsit de toți a murit sărac acum 14 ani  i  i pare de

necrezut acest lucru, c nd la fiecare col   nt lne ti at fia care se laudă cu prietenia lui. A putut fi ales deputat sub urgie strein , dar în  ara întregită a rămas fără mandat.

Mai presus de orice altă considera ie însă, Vasile Lucaciu a fost, este  i va fi, cel mai mare  i cel mai caracteristic reprezentant al preoțimeii noastre rurale; el s'a învrednicit prin calit jile sale excep ionale de mai multă umilire, precum genialitatea sa a găsit mai superioare forme de a replica, dar o soarte comună de veacuri a grăit prin el. După gloria lui postumă trebuie să servească drept m ng iere at tor merite nebăgate în seamă.

C nd în contra neamului  i a ării s'ar ridica uneltiri du mane popa Lucaciu în piatră  i bronz stă de veghe ca str j  neadormită  i pavaz  nebiruită la hotar. Pentru aceia care în incon tien a lor ar mai îndrăzni să adumbreasc  meritele neperitoare a bisericeii noastre  i puterea ei creatoare în via a Neamului poate cel mai potrivit răspuns ar fi: să  nve e ale cunoa te pe Vasile Lucaciu pentru a cinsti credin a care i-a dat sufletul său, mare  i a respecta biserica din care a făcut parte cu trup  i suflet de-o-potrivă.

Dr. V. Gorman.

— **Adevăr regretabil.** Secretarul partidului anarhic din Spania la Barcelona a dat următorul ordin: »Tovar  i, în lupta voastră fi i fără nicio considera ie fa  de operele culturale  i  nl tura i principiile moralei. Dacă-i nevoie ucide i pe tatăl vostru, pe mama voastră, pe copiii vostri, căci, din s ngele pe care-l v rsa i, se va na te libertatea  i va triumfa revolu ia«.

Al II-lea congres internațional de filosofie tomistă.

Între 23 și 28 Noemvrie 1936 s'a ținut la Roma, al doilea congres internațional de filozofie tomistă. Întâiul a fost în 1925.

Prilejul acestui nou congres a fost al treilea centenar al apariției »Discursului metodei« (Discours de la méthode) al faimosului filozof francez, René Descartes, »fondatorul« filozofiei moderne. Deși foarte bine educat, având o nesgduită credință catolică și virtuți ce-l onorează, totuși Descartes cu numita lucrare a urnit din loc o lavină, care n'a încetat a se prăvăli și a strivi și acum pe toți cei ce nu se feresc din calea ei. Ca din mitologica cutie a Pandorei, jâșnesc din subiectivismul său toate rătăcirile filozofice moderne: empirismul lui Locke; scepticismul lui Hume; panteismul lui Spinoza, desvoltat apoi de Schelling și Hegel; idealismul critic al lui Kant; solipsismul lui Berkley; actualismul lui W. Wundt; monismul lui Häckel; materialismul lui Moleschott; nihilismul lui Nietzsche; energetismul lui Ostwald; psihanaliza lui Freud, etc., etc. Prin teza fundamentală a »filozofiei« sale: »Gândesc, deci sunt« (Je pense, donc je suis), R. Descartes înălătură criteriul obiectiv al cunoașterii omenești și deschide largi porțile pozitivismului capricios. Avea dreptate să citeze Hegel, relativ la născocirea neîncetată de noi și noi »sisteme« filozofice moderne, cuvintele S. Petru către Safira: »Iată sunt încă pe prag picioarele acelora cari au îngropat pe bărbatul tău și te vor scoate afară« (Fapte V, 9).

În adevăr, nicăiri mai mult ca în filozofie, modernii nu-și fac de cap. Ca și când scopul cugetării »filozofice« n'ar fi adevărul și înțelepciunea, ci »originalitatea«, »frumusețea«, »splendoarea«.

În matematică, nimeni nu se gândește să înlăture elementele lui Euclides; în fizică, legile lui Archimede; în astronomie, observațiile întemeiate ale celor vechi. Și cine nu-și dă seama, de cât folos e dreptul roman pentru desvoltarea codurilor de drept moderne sau publicarea izvoarelor și documentelor istorice pentru cercetările viitoare?! Numai în filozofie își închipuie atâția »gânditori« moderni că trebuie să facă abstracție de tot ce au gândit înaintașii și să »conceapă« ei universul, după vederi proprii. De aceea, e atât de trist și descurajator spectacolul ce ni-l dau ei; istoria »filozofiei« moderne e un vast fîntirim.

E, deci, nu se poate mai la timp sosită chemarea Romei Eterne de a reexamina temeliile gândirii, simțirii și acțiunii contemporane.

Iată cele trei chestiuni principale puse în discuție de al doilea congres internațional de filozofie tomistă:

1. Despre cunoașterea omenească, mai cu seamă despre criteriul adevărului și realism;

2. Despre punctele comune ale filozofiei și ale științelor;

3. Despre legăturile filozofiei cu religia.

Cu privire la aceste chestiuni s'au prezentat comunicări din cele mai prețioase nu numai din țările catolice cu vechi tradiții de filozofie creștină (Italia, Franța, Spania, Belgia, Polonia, Cehoslovacia, Austria, Ungaria, Jugoslavia), ci și din colonii ca America de Nord și de Sud etc. Numai noi, Români, lipsim mereu dela aproape toate manifestările catolice. Deși mult am avea de învățat la asemenea prilejuri. Mai ales că unii, cuprinși de o megalomanie absolut neromânească, îndrăznesc să vorbească chiar de o »filozofie românească«.

Până când vom avea fericirea să înregistrăm vreo contribuție românească la dezvoltarea filozofiei tomiste, ne facem datoria de modești cronicari, reținând moțiunea votată de acest congres:

I. Congresistii, convinși de trăinicia învățaturii S. Toma, doresc ca filozofii catolici să se folosească de prilejul centenarului cartesian nu numai pentru a apăra metoda, principiile și doctrina acestui Sfânt, ci și pentru a le răspândi;

II. Ucenicii S. Toma trebuie să se cunoască, să se iubească și să se ajute unii pe alții tot mai mult. De aceea, ei au să formeze societăți și academii grupate în jurul Academiei Pontificale Romane a S. Toma, ori cel puțin în legătură cu ea;

III. Noul congres tomist internațional să se țină după cinci ani.

Pe urmă, P. Mariano Cordovani O. P. citește și lămurește scrisoarea Papii Pius XI, către membrii congresului. S. Părinte face elogiul filozofiei, cea mai adâncă cercetare a naturii, care reduce la unitate vastele cercetări ale gândirii științifice și critice, duce până la hotarele religiei și arată conveniența revelației. Scrisoarea papală afirmă vitalitatea tomismului, însă condițiile acestei vitalități: în deosebirea adevărului de neadevăr, în oricare sistem; în respectarea drepturilor adevărului; în armonia cu adevărata știință; în așezarea temeliilor științifice ale exigențelor religioase. În sfârșit, numita scrisoare trasează congresistilor un vast program de activitate, cerându-le să facă toții împreună ceea ce S. Toma făcuse, singur, în vremea lui.

Lămurind însemnata scrisoare pontificală, p. Cordovani arată că, la începutul oricărei revoluții sociale, aflăm totdeauna un filozof care pregătește anarhia spirituală și seamănă germenii răsvrătirii, la începutul oricărei reluări a vieții sociale și creștine, la orice cotitură cu adevărat istorică. S. Toma e filozoful care arată calea adevărului și a civilizației creștine.

Memorabile cuvinte!

P. I. G.

Omul lui Dumnezeu.

Motto : Cel ce are două haine să dea celui ce nu are și acela ce are bucate așîderea să facă. (Luca III, 11).

Nu știu cum sunt alții, dar eu de câte ori văd zarea fulguind, gândul mă poartă spre satul copilăriei mele. Revăd, ca prin farmec colinele cu umerii înălbiți, Arsură troienită și Măgura încărunită, ca un veteran uitat de moarte printre cei vii. Și văd gârla satului cum se ascunde pe sub ghiață și cum aburește în ochiurile descoperite. În minte îmi apar căsuțele aruncate pe malul apei, cu coperișurile lor de paie, cu perii ce le străjuesc goleși și cu fumul care singur dă semn că satul trăiește. Incolo totul e amorțit.

Dar ceea ce face să-mi salte inima de bucurie este drumul ce coboară dinspre Săcueni. Pe acest drum, am văzut într'un ajun de Crăciun venind pe bunica. Bunica era preoteasă văduvă venia dintr'un sat dela poalele Vlădeșei să petreacă sărbătorile cu noi.

Câtă nerăbdare pe noi copiii.

Odată îi zărisem trăsura coborînd »Pe dos« și nu ne mai găsim locul. Aci eram în pridvorul casei, aci la mama în bucătărie strigându-i din priviri și gură, săltând în culmea fericirii: — »Mamă, vine bunica!«

Aducea bunica ceva particular. Din părul ei simțeam parcă gerul, iar catrințele ei de munteancă aducea mirosul rășinei proaspete și al afinelor ascunse în iarbă.

Și stam ca pironiți privind la altifele ei măestrit cusute și la țesătura fină a borangicului.

Dar ceea ce voiam să vă povestesc acum este cu totul altceva. Este întâmplarea ce ne-a povestit o ea — ea nu ne spunea nicicând basme — într'o seară de Crăciun. Așteptam cu nerăbdare clopoțelul ingerului ca să ne vestească sosirea lui Moș Crăciun.

Și cum eram nerăbdători bunica ne aruncă o întrebare:

— Ingerul nu vine decât la copiii cari se poartă bine și au făcut fapte bune. Voi ați făcut?

Noi ne uitaram unii la alții. Nu înțelegeam ce vrea să zică bunica. Dar totuși o licărire slabă lumină adâncul sufletului nostru. Faptă bună! Adică ceea ce nu e rău. Și ne gândim noi care fapte ale noastre sunt socotite ca bune.

Ea par'că prinse firul gândirii noastre și adaogă.

— Cum v'ați purtat cu cei slabi, cu cei lipsiți, cu cei bolnavi?

— Eu am dat un ban la un cerșetor.

— Eu pâine.

— Eu am dat o carte unui coleg sărac.

Și ea ne săruta pe frunte pe rând.

— Bine ați făcut.

— Dar de ce ne întrebi asta?

— Uite pentruce. Și fruntea ei se adânci în depărtarea gândurilor.

— Cunosc o întâmplare, copii; o întâmplare adevărată. Vreți să v'o spun? Moș Crăciun tot nu va veni până nu voi termina.

Noi ne-am uitat dornici la buzele ei. Bunica povestea atât de frumos și glasul ei era dulce ca un cântec de leagăn.

Cică a fost odată — începu ea — un om bogat. Și era atât de bogat încât un sat întreg se adăpostea pe moșia lui. Moșia lui se mărginea cu alte sate și

turmele lui pășteau răzlețite peste întinsul izlazului. Și avea acest om grajduri multe cu vite minunate frumoase, încât străinii toți se abăteau să i le vadă. Avea apoi lanuri întinse cu spicul plin de dărnicia belșugului. Și se legăna lanurile lui în soare ca undele mării sub adierea vântului.

Avea acasă hambare largi pline de darul lui Dumnezeu. Și cum nu seacă apa mării așa nu se isprăvea grăul din hambare.

Și mai avea acest om o soție bună, iubitoare care împreună cu cei patru copii îi luminau viața.

Și sufletul lor era blând. Blând și bun ca soarele în luna lui Mai, când din țăriile văzduhului dă viață tuturor.

Dar dacă era atât de bun, este de sine înțeles că era sprijinul tuturor. Nu era în sat un om care la strâmtoare fiind și mergând la Conu Mihai să nu se fi întors mângăiat și ajutat. Ii lipsia făină în casă? Coana Maria umplea vasul creștinului cu vârf și îndesat. Era vreun copil bolnav, Conu Mihai aducea medicul cu trăsura d-sale și pe cheltuiala lui. Și așa, orice nevoi, sau lipsuri se iveau în casa cuiva, era de ajuns ca să audă un zvon Coana Maria sau soțul ei, pentru ca ajutorul să vină de multe ori pe necerute.

Dar și Dumnezeu era bun. Dacă de pe urma atâtor dărnicii, hambarele se goleau, toamna aducea atâta roadă încât acoperea totul de prisosință. Și averea lui Conu Mihai sporea prin înmulțirea pământului și prin belșugul neobișnuit al roadei. Iar sătenii cari îl iubeau mult vedeau în aceasta un semn ceresc.

Dar nici ei, la rândul lor, nu erau nerecunoscători. Azi venia o femeie la Coana Maria, ca să-i ajute la tors, mâine două la țesut, altădată la spoit, sau câte într'o seară veniau la Conu Mihai doi, trei țărani și-l anunțau ca să nu se mai ostenească, deoarece pământul dela Arsură e arat, ci să facă bine și mâine să trimită pe cineva sămânța și ei o vor arunca peste brazde și o vor grăpa ca și pe seama lor.

D'apoi la secerat să fi văzut ce era. Mergeau sătenii »ca la apă« și sub îmboldul doinelor intrau în lanurile de grâu, dornici de-a le vedea cruci.

Și așa Conu Mihai era răsplătit pentru binefacerile lui.

Dar s'a întâmplat într'o zi ceva neobișnuit. Satan văzând credința și bunătatea acestei familii precum și armonia dintre ea și săteni, s'a hotărît ca să pună în joc toată iscusința lui necurată, doar o va putea abate dela calea adevărului. A stat mult și a chibzuit și mai mult necuratul și s'a hotărît să nu se abată din calea lui Conu Mihai. Va face el tot ce știe, tot ce iscusința lui diavolească va găsi cu cale. Și trebuie să izbuțească.

Și când planul a fost gata, a răs Satan de bucurie de s'au cutremurat bolțile iadului și a pornit cu dor de răzbunare spre pământ.

În satul lui Conu Mihai era mare fericire. Era Crăciunul. Colinele încărnuțite, cerul înstelat și limpede se înfrățeau cu atâta căldură cu glasurile copiilor, cari vesteau nașterea Mântuitorului. Întreg satul era un zmuzet de glasuri amestecate cu clopoței.

La Conu Mihai era lume multă. Trei cete de colindători s'au unit în aceeași colindă, iar afară așteptau alte două. Slugile nu pridideau cu împărțitul cola-

cilor, merelor și banilor. Și toată casa era plină de mireasma fericirii.

Deodată, când colinda era în toi, într-o slugă și fără să întrebe pe nimeni alergă ca un smintit în prânzitor :

— Ard hambarele, coane!

Conu Mihai se repezi afară. Hambarele cu toată roada muncii unui an erau în flăcări. Și ardeau cu atâta putere, încât din pridvorul casei se auzea trăsnetul grinzilor.

Focul fusese pus de cineva, dar cu atâta meșteșug, încât nu se putea nimeni apropia. De scos ceva din hambare nici vorbă.

Conu Mihai se sprijini de stâlpul pridvorului. Privi focul încruntat, apoi se uită spre cer. Era atât de senin și atât de dulce lumina tăriiilor.

Și nu știu ce să facă. Cu brațul frânt de puteri, își duse degetul la frunte. Își făcu cruce. Atunci cu o trăznitură puternică grinzile se rupseră și focul căzu peste grăul încins. Conu Mihai simți că i se împănjenesc ochii. Sătenii îl luară. Il duseră în casă, iar ei încercară zadarnic să stingă focul.

Toată bogăția lui Conu Mihai și sprijinul lor până la altă recoltă era scrum.

Din clipa aceea Conu Mihai nu avu zi bună.

Pe orice punea mâna îi ieșea pe dos. Azi se rupea un plug, mâine o grapă; ba au început să-i moară vitele, cu un cuvânt: era un om sortit să ajungă la sapă de lemn.

Babele spuneau că nu-i lucru curat și îndemneau mereu pe săteni să-l ajute. Nici nu au zăbovit. Au făcut cărașie, au câștigat bani, au pus sămânță dela ei și i-au sămănat toate pământurile.

Lanurile s'au ridicat frumoase, parcă mai frumoase decât altă dată. Și 'n inima sătenilor se 'ncuibase din nou nădejdea unei sorți mai bune, căci până în primăvară au dus-o foarte greu. Focul care a mistuit hambarele, a făcut să se simtă lipsa.

Chiar și Conu Mihai privia cu încredere în viitor. În fața belșugului promișător par'că uitase pierderea din noaptea Crăciunului și mulțumea lui Dumnezeu că nu l-a dat uitării.

Ca să aibă pentru ai săi ceva, întrase ca funcționar la primărie. Dar banii ce-i primea, erau departe de a-i asigura un trai liniștit. Unde mai pui că și sărac, tot el era sortit să ajute sătenii. Căci oricât de sărac ai fi, tot se mai găsește altul mai lipsit și oricât de nenorocit ai fi, tot se mai află altul mai nenorocit decât tine. Așa că pridvorul casei lui Conu Mihai era mereu plin, iar dacă ajutorul nu era atât de însemnat cași mai înainte, inimile tuturor se îndepărtau cu o vorbă bună, cu un sfat bun spus tocmai la vreme.

Iar ca răsplată sătenii s'au hotărât ca în Lunea următoare să iasă toți și să-și secere holdele. Era aceasta o surpriză ce i-o pregăteau în ascuns.

S'a întâmplat însă că Sâmbătă s'a iscat un vifor neobișnuit. Bătrânii spuneau că niciodată nu au văzut așa deslănțuire. Apoi vifornița s'a prefăcut în grindină. Și cădeau bulgării de ghiață atât de mari și atât de deși încât bieții oameni se ascundeau prin bordeie și lângă lumânări aprinse făceau mătânii și se rugau celui Preainalt să abată urgia de pe capul lor.

Dar potopul nu înceta. După grindină a urmat o ploaie și numai atunci ieșind sătenii afară au văzut ce-i așteaptă. Toate lanurile frumoase, coapte și gata de tăiat zăceau strivite sub ghiață. Și s'au înspăimântat și mai mult. Era lucru adevărit că soarta îi pri-

gonea. Și au văzut cu toții cum le bate la poartă mizeria și mai cruntă decât anul trecut.

Doar Conu Mihai, ieși mai adus parcă de spate și cu fruntea încrețită părea resemnat. Oricâtă durere îl ajungea seninul cerului parcă nu-l lăsa să despereze.

Intr'o zi veni la el niște țărani.

— Ce ne vom face Coane. Se apropie toamna și ne vor muri copiii de foame.

Conul Mihai nici el nu știa ce să le răspundă, dar Coana Maria le veni într'ajutor.

— Veți păstra cartofii și porumbul pentru voi. Nu veți îngrășa porci. Să vindeți vitele de care vă puteți lipsi la anul și nutrețul și să vă cumpărați deale gurii. Căci doar va da Dumnezeu și se vor schimba vremurile.

Părerea Coanei Maria păru bună și chiar Conu Mihai se hotărî să nu păstreze decât vitele de jug și lapte.

Apoi Conu Mihai porunci într'o zi să se adune sătenii, și sfătuî să taie toate nuielele de răchită să și toată papura de pe hotar. Și îndeamnă să facă coșuri și alte mărunțisuri. Apoi când începu frigul îi învăță să încrusteze lemnul iar Coana Maria învăță femeile să coasă și din toate aceste obiecte vândute țărani câștigau atât ca să acopere cele absolut trebuincioase.

Tot așa robotind zilele tăceau și iarna sosi parcă mai repede ca de obicei. Dar nimeni nu mai avea veselia de altă dată. Ulițele erau pustii aproape, iar colinele dealurilor nu mai săltau sub lunecușul săniuțelor. Grijă zilei de mâine îi cuprinse pe toți.

Și așa se apropia și săptămâna Crăciunului. Cu două zile înainte, totuși Conu Mihai trimise servitorul să aducă un brad. Din puținul cât îl avea economisia câteva sute, ca să facă bucurie copiilor. Măcar ei să nu simtă marea lovitură ce i-a ajuns. Și dădu Coanei Maria să păstreze banii, iar în ajunul Crăciunului să meargă la târg și să aducă cele de lipsă pentru pom.

Coana Maria fu și ea fericit surprinsă de acest lucru și toată seara vorbiră, ce să cumpere și cum să aranjeze pomul. Se bucurau înainte de bucuria copiilor lor.

A doua zi Conu Mihai se duse la birou. Coana Maria părea că are o zi bună. Era fericită și tocmai zise servitorului să înhame caii, când o femeie abătută i se opri în prag.

— Sărut mâna, coniață. Nu vă supărați dar aș avea o mare rugămintă.

Coana Maria se uită la ea binevoitoare. Pe fața femeii era atâta durere încrustată încât se cutremură. O îndemnă deci :

— Spune Floare ce dorești.

— Doamne, Coniață, îmi vine și greu, dar n'am încotro. La cine să mă duc în satul acesta nenorocit. Cine să-mi dea o mână de ajutor.

Și tot la dumnevoastră iată-mă că am venit. Îl știți pe Marin, bărbatu-meu. L-au pus păcatele să meargă la munte să scoată niște brazi și să-i ducă la târg. Că vezi ne trebuie și nouă ceva de sărbători. Și cum a trecut cu sania peste ghiață s'a rupt ghiață și a căzut în apă. Deatunci numai zi bună nu a avut. Am adus doctorul, și mi-a dat ceva leacuri. S'a simțit mai bine. Dar de două zile nu mai are leacuri. De atunci se zbate ca în ghiarele morții. Și-acum nu știu ce să mă fac. N'am pe ce să-i înoiesc leacurile. Și-o să rămân cu șase prunci, păcatele mele.

Și începu să-și ștergă lacrimile. Aștepta.

Coana Maria nu știa ce să facă. Auzise ea de boala lui Marin și-l cunoștea om vrednic.

Dar n'avea decât banii pentru pom. Să-și ajute vecina și să fure bucuria propriilor ei copii? Sau să lase pe Marin în voia sorții? Și dacă ar muri?

Junghiu spintecătr îi fulgeră inima. Il vedea pe Marin mort și șase copii pe drumuri. Nici nu mai știu ce face. Își reveni în fire doar când Floarea urcată în trăsură coti în drum după ce ieși din curte. Dăduse ultimii bani. Și-acum sta nemișcată în fața iconiței Preacuratei și se ruga. Se ruga cu lacrimi și cu atâta foc încât copiii care intraseră și o văzură, speriați ieșiră afară și spuseră servitoarei.

— Nu știu ce are mămica. Se roagă plângând.

La prânz a sosit și Conu Mihai acasă. A aflat de soarta banilor, dar n'a zis nimic. Și-a liniștit nevasta și totul a intrat în normal. La urma urmei nu făcuse decât un lucru bun. Ce le venia însă greu amândurora erau copiii. Cu câtă fericire nu vor aștepta semnalul ca să meargă în camera de alături să vadă ce le-a adus Moș Crăciun.

Și 'n anul acesta Moș Crăciun nu mai venia. De aceea cu cât se apropia seară frunțile lor erau mai înnourate, fețele lor mai îngrijorate.

Și totuși seara sosi.

Dar nu cași anul trecut. Veselia parcă sburase din casa lui Conu Mihai. Copiii nu se mai înghesuiau la ușa, nerăbdători, ca să colinde și să-i zică:

*Gazda are patru boi
Și merge la câmp la Ierusalim cu ei
Trage o brazdă împărțească
Dumnezeu să vă trăiască*

sau

*S'a veți bine și folos
De nașterea lui Cristos.*

Ce folos are el? A venit prin sat. O femeie bătrână i-a spus ceva. Ceva la care nici nu s'a gândit în viața lui. Oamenii se cam feresc de el. Se zice că din cauza lui ar fi venit toate nenorocirile pe capul lor. Că pare el a fi bun, dar că poartă cu el nenorocul.

Și s'a gândit bine, bine. Ce nenoroc le-a adus el. E drept că a venit străin în comună. Moștenise averea dela un unchiu de-al lui. Dar ce moștenise? O nimica toată. Și ca să ajungă să aibă, ceea ce are a muncit mult. A asudat, a luptat și a izbutit. Dumnezeu l-a luminat. El l-a îmbărbătat și tot el l-a dus și la biruință. Oamenii l-au iubit. E adevărat. Dar l-au iubit pentrucă avea de toate. Pentrucă ușa casei lui era mereu deschisă. Pentrucă pragul casei lui se tocise de pasul celor pe care i-a ajutat.

Și acum l-au părăsit. Nu-i nimic. Dumnezeu e mare și bun. El poate schimba rostul sorții. La anul va putea să aibă iarăși roadă. Și atunci iubirea sâtenilor iarăși va fi câștigată. Căci oricât l-ar huli și înconjura azi se datorează impulsului momentului. A lipsei ce o duc. Și dacă ei azi nu-l iubesc, el tot va continua să-i iubească. Căci fără a iubi i se pare sufletul pustiu. Și încrezător în Dumnezeu își adună copii, cântă o colindă și începu să le povestească nașterea lui Isus.

Un clopoțel îl chemă. Deschise ușa și primi primul și ultimul grup de colindători. Erau trei copii de-ai lui Marin. Veniră să-i colinde. Tatăl lor era mai bine. Nu mai merg în alt loc la colindat decât la el. Și au înfiripat tărăgănat cu glasuri fragede:

*Raiu, raiu, raiu grădină dulce
Eu din tine nu m'aș duce
De mireasma florilor
De dulceața pomilor. . .*

Și-o mângâiere dulce ca o binecuvântare se sălășlui în sufletul lui. Va să zică nu l-au uitat cu toții. Iar privirea lui plină de recunoștință se îndreptă spre crucifixul din părete.

În clipa aceea se auzi o muzică minunată. Glasuri tinere și dumnezeiești cântau o colindă, sau mai bine un imn de slavă. Copiii tăcură.

Conu Mihai se apropie de fereastră. Grădina era plină de lumină orbitoare ce năvălea de pe ferestrele camerei vecine. La gard câțiva țărani priviau minunându-se.

Apoi tot colindătorii grăiră întâi. A intrat cineva aici și cântă — ziseră ei arătând spre ușă.

Și de fapt glasurile veniau din camera vecină.

Conu Mișu deschise ușa.

În mijlocul camerei era bradul lăsat cu o zi înainte. Dar era încărcat cu atâtea lucruri minunate și ardea atât de puternic de-ți lua vederea. Muzica se auzea în surdină și sub fereastră.

Conu Mihai sări la fereastră, dar afară nu era nimeni și era întuneric. Iar în clipa aceea bradul parcă s'a cutremurat și fremătând din frunze cânta în surdină.

Atunci Conu Mihai și Coana Maria au căzut cu fața la pământ, iar Conu Mihai a exclamat.

— Doamne, iartă-mi, ajută-mi mie păcătosul. Și muzica a încetat.

* * *

În noaptea aceea satul a aflat de minunea întâmplată în casa lui Conu Mihai. Și a fost un adevărat pelerinaj. Oamenii veniau să vadă pomul minune și să se atingă de ramurile peste care a căzut binecuvântarea dumnezeiească.

Și-atunci Conu Mihai a auzit cele mai multe și cele mai frumoase colinde în viața sa.

Dar sărbătorile au trecut. În sufletul lui Conu Mihai s'a sălășluit și mai tare încrederea că Domnul este cu dânsul. Și a trecut Boboteaza, s'au scurs săptămâni și minunea Domnului, pomul nu se vestejia. Frunzele lui rămâneau mereu verzi cași când l-au adus prospăt din pădure. Și Conu Mihai nu știa ce să facă. L-a păstrat timp îndelungat. Au trecut Paștele, Rusaliile și bradul rămânea tot verde. Și atunci Conu Mihai l-a scos în grădină. L-a înfipt în pământ sub fereastră că să-l vadă în fiecare zi. Și nu mică i-a fost mirarea când a doua zi bradul avea rădăcini puternice de parc' ar fi fost sădit de mult sub fereastră. Pe semne Domnul astfel a voit să răsplătească faptele lui bune și credința lui nestrămutată.

Și în fiecare zi când în casa lui Conu Mihai se făcea rugăciune, toți așteptau privirea în seninul zărilor și apoi și-o opriau asupra pomului binecuvântat.

Și Dumnezeu din ziua aceea de Crăciun a ridicat puterea Satanei de pe casa lor. Iar bucuria și belșugul s'au reîntors ca prin farmec. Stăpânii conacului au rămas tot aceiași și și-au crescut copiii, învățându-i aceleași două mari lucruri pe care ei le-au urmat o viață întreagă: *Iubirea lui Dumnezeu și dragostea față de aproapele*. Iar poporenii s'au legat pe veci sufletește de ei și Conului Mihai i-au dat porecla de »Omul lui Dumnezeu«.

Iar când Conu Mihai și Coana Maria au închis ochii, trupurile lor au fost așezate sub același brad.

veșnic verde, care mărturisea vieața lor curată și plină de jertfă pentru alții.

Apoi bunica tăcu. Cu ochii înduioșați priveam la buzele de pe care amușise graiul. De atunci e mult. Bunica s'a prefăcut în jărână, iar noi ne-am împrăștiat ca puii de potârniche. Dar de câte ori sosește Crăciunul figura ei apare luminoasă și cu graiul de altă dată, îmi spune mereu aceeași întâmplare. Revăd pe Conu Mihai, pe Coana Maria; revăd hambarele în flăcări, lanurile cutropite de grindină și satul oroposit de cruntul lipsei. Și desmeticit din toropeala amintirii văd atâtea sate de-ale lui Conu Mihai și astăzi. Doar el e mai rar pe zi ce trece. Brațul lui darnic nu mai întinde ajutorul cerut sau necerut.

Noi cei de azi ne-am prins în hora furtunecă a intereselor. Ochiul nostru nu vede, urechea noastră nu se pleacă și nu aude tânguirea celor lipsiți, cari desnădăduiți tind brațul și ne cer milă. Ne mână frenetic pasiunea bolnavă, ne poartă pofta străngerii de bunuri și am uitat cuvintele sfinte care ne spun:

Vindeți avuția voastră și dați milostenie. Faceți-vă punți cari nu se învechesc, comoară care nu se împușinează în ceruri, unde furul nu se apropie nici molima nu o strică. Căci unde este comoara voastră, acolo este și inima voastră.¹⁾

De aceea, până mai este timp, opriți pasul vostru, ce furtunecă a pornit spre mirajul deșertelor plăceri; priviți în jurul vostru și vedeți gloata celor cari su-

feră. Prin colțurile de stradă, prin lapoviță, sau prin gerul cumplit, sunt sute de nenorociți cari n'au haină întreagă. Pe la margini de orașe și sate, aruncați o fugarnică ochire prin pivnițe și bordeie și veți vedea căminuri fără foc în vatră, copii goi și un popor stăsiat de foame.

Iar dacă tu îndestulat ți-ai încărcat pe ai tăi și toată casa ta cu tot ce e bun și vor, nu uita, ci „*atunci când faci ospăț chiami săracii, neputincioșii, orbii, schiopii*”²⁾ și dă-le lor din tot ceea ce ai. Căci darul tău dela Dumnezeu este și cade-se ca din el să dai și altora fără să aștepti vreo răsplată. Căci „*fericit vei fi pentru că nu ai ce să-ți înfoarce.*”³⁾

Ce folos de toată roada alergării voastre? Ce bun vă aduc toate aceste bogății strânse grămadă? Atunci când brațul vostru rămâne frânt și nu dă din ele nimănui! Toate acestea nu fac decât să vă întunece mintea, nu fac decât să vă dea frâu liber uitării de Dumnezeu și păcatului. Iar din mintea voastră să alunge fulgerătoarele cuvinte: „*Aurul și argintul vostru au ruginit și rugina lor va fi mărturie împotriva voastră și va mânca trupurile voastre ca focul*”⁴⁾.

De aceea lepădați-vă de tot ceea ce v'abate dela calea care vă apropie de fericire, și răsplata voastră va fi mare la învierea morților.

Pentru că: „*nu avem aici cetate stătătoare, ci pe cea viitoare o căutăm*”⁵⁾.

Aurel Pop.

¹⁾ Luca XII. 33. ²⁾ Luca XIV. 13. ³⁾ Luca XIV. 14. ⁴⁾ Iacob V. 3. ⁵⁾ Evrei XIII, 14.

Al XXXIII-lea Congres Euharistic Internațional.

Se știe că aceste Congrese euharistice sunt prăznuiri extraordinar de solemne în cinstea Preasfintei Taine a Altarului. Ele au luat ființă cu aproape 60 de ani în urmă, în Franța, la inițiativa cucerniceii domnișoare *Tamisier*, ajutată de Monseniorul *Louis Gaston De Segur*, apologet și scriitor bisericesc cunoscut și de *Vrau*, primarul orașului Lille, luând chiar dela început un avânt extraordinar. Azi avem congrese euharistice locale, diecezane, provinciale, naționale și internaționale. Pentru aceste din urmă există și un comitet permanent, din care face parte și Principele Ghika al nostru, având ca președinte pe Msgr. Heylen, episcopul din Namur.

În vremea din urmă congresele euharistice au devenit o sărbătoare a întregii lumi catolice, prăznuindu-se cu un fast și strălucire din ce în ce mai înălțătoare. Azi se țin tot la doi ani. Cel dintâi s'a ținut în 1881 la Lille, urmează apoi: Avignon 1882, Lüttich 1883, Freiburg (Elveția) 1885, Toulouse 1886, Paris 1888, Antwerpen 1890, Ierusalim 1893, Reims 1894, Paray-le-Monial 1897, Bruxelles 1898, Lourdes 1899, Angers 1900, Namur 1902, Angoulême 1904, Roma 1905, Tournai 1906, Metz 1907, Londra 1908, Köln 1909, Montreal 1910, Madrid 1911, Viena 1912, Malta 1913, Lourdes 1914, Roma 1922, Amsterdam 1924, Chicago 1926, Sydney 1928, Cartagena 1930, Dublin 1932, Buenos-Aires 1934. Următorul se ține la Manila, capitala insulelor Filipine, între 3—7 Februarie viitor.

Grupul Filipinelor zace spre sud de Japonia, risipit pe vreo 7083 de insule mai mici, în mijlocul Oceanului, dintre cari abia 2 sunt mai mari ca Ardealul. Odinioară, începând cu veacul XVI, erau colonii spaniole cu o înfloritoare viață catolică datorită mai ales apostolatului celor patru ordine religioase ce se mai găsesc și azi pe insule: Augustinieni, Franciscani, Dominicani și Iesuiți. Din 1898 au ajuns în stăpânirea Statelor-Unite ale Americii de Nord. În urma politicii anticatolice ale acestora viața religioasă a scăzut puțin. Dolarii americani au atras de partea lor pe mulți, aruncându-i în brațele unui nou păgânism. Azi din 12.000.000 locuitori 11.000.000 sunt catolici, 500.000 mohamedani, 250.000 protestanți și restul neo-păgâni. Întemeietorul acestora din urmă este un preot apostat cu numele *Aglipay*, care în 1902 s'a proclamat de »episcop« și, exploatând sensibilitatea națională a poporului, a dus la rătăcire pe mulți. Acești sectari săvârșesc slujbele religioase numai în *haine naționale* și în loc de vin întrebunțează, la liturghie, beutura lor națională: romul. În urma libertății excesive pe care americanii o acordă și aici, nu este instrucție religioasă obligatorie și tineretul sectar crește fără cultură morală. Cum însă statul nu acordă subvenții clerului, numărul acestuia scade mereu și cu el și secta va dispărea curând. Viața catolică însă, în anii din urmă, cu toată lipsa de preoți, a luat o nouă înflorire. La Manila se află un observator astronomic, o univer-

sitate catolică »Sf. Toma« a Dominicanilor cu peste 3000 studenți și un splendid seminar central, instituții cari, evident, au contribuit în largă măsură ca acest oraș să poată găzdui cel de al XXXIII-lea Congres Euharistic Internațional.

Cu toată îndepărtarea acestor insule, se observă multă însuflețire pentru Congres în țările străine. Mai mulți episcopi au dat scrisori pastorale, îndemnând pe cei ce pot să ia parte la numitul congres, iar pentru cei ce nu pot să meargă, au rânduit funcțiuni euharistice speciale pe timpul congresului la ei acasă. Cei mai mulți participanți se așteaptă din țările apropiate: Statele Unite, China, Japonia, Indii. Nu vor lipsi însă,

nici țările din Europa, cari își vor trimite numeroși reprezentanți.

A particularitate deosebită a acestui Congres va fi în ultima zi a lui: participarea însemnelor naționale ale tuturor țărilor din lume unde se găsește vreun catolic. S'au cerut drapelele naționale din toate țările. Multe din ele au și sosit. Aceste drapele vor forma la sfârșitul procesiunii de încheiere o cruce mare, ca un simbol al omagiului tuturor popoarelor adus lui Isus Christos din Sf. Taină. În felul acesta la Manila toate națiunile vor primi binecuvântarea Euharisticului Împărat. Și va fi de față și România.

Serbările de Crăciun dela Școala Normală Română Unită.

În ziua de 20 Decembrie 1936 elevii dela Școala Normală Română Unită și dela școala de aplicație, în prezenta I. P. S. S. Dr. Valeriu Traian Frențiu și a unui select public din localitate au prezentat un impresionant și frumos festival de crăciun.

Serbarea s'a ținut în frumoasa sală festivă a școlii și începe cu „O ce veste“ de Gh. Dima și „In orașul Vicleim“, colinzi executate de către corul elevilor de sub conducerea D-lui prof. A. Ilușiu.

Urmează apoi scena într'un act „La Moș Crăciun“, frumoasa realizare a încercatului ped. Fr. Matia, interpretată de către elevii școlii de aplicație din cl. IV. Autorul păstrând atmosfera credințelor copilăriei reușește să îmbine o acțiune interesantă dar, în acelaș timp și educativă. Elevul Șoș Grigore — în rolul lui Moș Crăciun — și micii actori ce reprezintă o sumedenie de îngeri, pitici drăcușori, și elevi s'au achitat de rolurile lor peste așteptări și au fost răsplățiți cu bogate aplauze.

După sceneta copiilor urmează colinzile „Trei păstori“ de T. Popovici și „Nouă azi ne-a răsărit“ de Kiriac, cântate de acelaș cor al elevilor. Trebuie să remarcăm aici destoinicia muzicală a elevilor dela școala noastră, care presupune o muncă sistematică și încercată în această direcție.

În partea a doua a programului se dă „Plinirea Vremii“, piesă în 5 acte, de Prof. A. Cosma interpretată de către elevii normaliști: Bal Teodor cl. VIII, Gălgău Iosif cl. VII, Lazar I. cl. VI, Mărghitaș Victor cl. VIII, Pop Vasile cl. VII, Podina Dumitru cl. VII, Silaghi Adrian cl. VI, Petrușca Andrei cl. VII, Romanciuc Ioan cl. VII, Leahovici Andrei cl. VII, Onac E. cl. V, Vesentan Simeon cl. VII, Flueraș Ștefan cl. VII, Tămaș Alexandru cl. VII, Schipala Benedict Dragomir Dumitru cl. V, Miclăuș Augustin cl. VI, Pop Ioan cl. VI, Vasil Vasile cl. VII.

Trebuie să remarcăm concursul prețios al dș.-relor: Teodora Man, Elena Koteles, Malvina Ghidan, E.

Cosma și Sabina Potoran, cari s'au achitat în mod priceput și demn de rolurile încredințate.

Piesa d lui Prof. Cosma reușește ca să ne redea întreaga atmosferă a zilelor din timpul venirii Mântuitorului Isus aici pe pământ. Irod, personalitate roasă de ambiții, preoți calculați cu interese mărunte, magi mânași de o stea spre peștera din Betleem, ciobani credincioși cu sufletul naiv, simplu și bun, toți contribuie la amploarea și semnificația sfântă a acestei zile. De aceea ni se pare cea mai nimerită creație în acest gen, pentru a retrăi atmosfera zilelor din preajma Crăciunului nostru. Și cei cari au reluat această piesă au făcut o alegere fericită.

Elevii diletanți s'au achitat admirabil. Reliefăm jocul nuanțat al elevului Iosif Gălgău în rolul dificil și complex al lui Abiron și Teodor Bal în rolul lui Irod. În reușita serbării o parte însemnată are și d-l Lozonci ca regisor și director de scenă, care cu priceperea și competența sa artistică cunoscută s'a nuzuit atât în pregătirea elevilor cât și în montarea piesei ca să ne dea un spectacol artistic ce se va uita cu greu. Din școală făcută cu dânsul de bună seamă că elevii au profitat mult.

Mulțumiri se cuvin și d-lor profesori Francisc Hubic și Ambrozie Ilușiu, cari au dat spectacolului de Duminecă o haină muzicală ireproșabilă. Nu trebuie să uităm nici pe d-l director al școlii, Cornel Sabo ce s'a străduit mult în pregătirea acestui praznic.

Din sforțările tuturor noi ne-am ales cu o după-masă instructivă, plăcută și cu mulțumirea sufletească răzimată pe convingerea că „mult pot pușini buni împreună“.

Un participant.

— **Episcopul Lugojului la Paris.** În 6 Decembrie 1936, Ex. Sa Episcopul Ioan Bălan al Lugojului a plecat la Paris.

Cu acest prilej a hirotonit, la Lormoy lângă Paris, preoți, pe R. D. Ig. Tr. Popa și Gh. Cmeciu clerici români din Ordinul Părinților augustieni așumptioniști, cari își fac acolo studiile.

Infailibilitatea papală în presa periodică

de I. GEORGESCU

În No. 34 din 1870 (p. 137—138), sub titlul »Papi defectuoși« (vrea să spună păcătoși), el reproduce un violent articol după același N. fr. Blatt. Afară de 10—11 papi, preoți adevărați, restul sunt criminali și nebuni, prelinde acest articol. Autorul uită că lungul șir de papi dela Sf. Petru până la Pius XI e cea mai venerabilă dinastie a pământului și că numai dintre cei dintâi 32 de papi 30 sunt martiri; că Grigorie VII, luptătorul neînfrânt împotriva investiturii, e una din cele mai mărețe figuri ale istoriei universale. Dacă în ciuda pornocrației patronate de o Teodora și Marozia, pomenite de acel articol, există, în țările civilizate ale Apusului catolic, un cler nacăsătorit, independent de cele lumesti, trăind exclusiv pentru înalta lui misiune religioasă, aceasta e creația papalității. Tot un papă, Benedict XIV, e unul din spiritele cele mai vaste ce cunoaște istoria omenirii. Și la ce înălțime are să se ridice chiar mult hulitul Pius IX și mai ales urmașul său Leon XIII. Dar, firește, contemporanii, mai ales ziaristii, acești salahori ai efemerului, n'au de unde să știe și să vadă toate acestea. Pentru ei, important e să dea o lovitură senzațională și să scrie fraze sfărăitoare ca acestea: »Sânge și crime ne arată drumul pe care au mers papii secole întregi, servilism spiritual ne deseamnă scara despre care ei zic că duce la împărăția cerului. — Și cu atari precedenți să cuteze ei a cugeta la proclamarea infailibilității?« Înșăși redacția Telegrafului Român găsește că acest articol e »foarte vehement« și că »atacul merge și asupra Bisericii, câte odată, până peste margini«. Il traduce și-l publică, cu toate acestea, uitând gravul prejudiciu ce aduce ideea religioasă însăși, prin asemenea publicajii. Odată cu apa de baie, el aruncă la gunoii și băiatul.

Ziarele românești din capitala Ugariei, *Albina și Federatiunea* sunt încă și mai puțin favorabile noii dogme. Lucrul e explicabil. Toată atmosfera intelectuală și morală din Austro Ungaria e profund josefistă, deci anti-papală și cu atât mai mult anti-infailibilistă. Aceste două ziare dau nu numai lovituri directe, fățișe noii dogme, ci și lăaturalnice și dela spate, cu mult mai primejdioase decât cele dintâi.

Astfel *Albina* (N-rele 23, 27, 30 și 38 din 1870) publică mai multe articole datorite unor preoți români uniți. Să le vedem! Cel dintâiu e al pâr. G. Ioo din Scribești. El e plin de confuzii regretabile. Nu înțelege că una e alegerea de papă și altceva este o definiție sinodală; că dreptul de a alege pe papa e rezervat colegiului cardinalilor, pe când la o definiție fie dogmatică, fie canonică, pot să participe toți membrii unui sinod ecumenic, în măsura puterilor ce posedă. Cu o lipsă de decență și pietate regretabilă, el compară pe Pius IX cel mai mare binefăcător al Bisericii sale, cu faimosul împărat roman Caligula care și-a proclamat

calul consul. De asemenea se contrazice și cu privire la canonizările de sfinți. Odată le proslăvește, altă dată le hulește. — Lui Ioo îi răspunde Augustin Luran, atunci profesor, mai târziu canonic și prepozit al catedralei române unite din Oradea, unul din cei mai bine pregătiți teologi români. El începe prin a restabili unele fapte. E inexact că Iezuiții fac presiuni asupra părinților sinodali, pentru a vota infailibilitatea. Singurul Iezuit în acest sinod e generalul lor, Petru Bekx. Acesta nu și-a deschis gura. Cum poate, deci, să facă presiuni? Cine tace, nu spune nimic. Premite apoi că sinodul ecumenic e, de bună seamă, infailibil. Adevărul acesta nu-l tăgăduiește nici un creștin. Dacă sinodul va decreta infailibilitatea papală, toți creștinii o vor recunoaște. Trecând apoi la afirmațiile preopinentului, îl întrebă: cele scrise de el despre papa sunt infailibile sau nu? Dacă sunt infailibile, atunci el, infailibilul preopinent, pentru ce atacă pe papa, infailibil și el, recunoscut chiar ca având putere și asupra suveranilor? Dacă, însă, păreriile sale sunt failibile, ar face mai bine să tacă și să aștepte hotărîrea sinodului infailibil. Atât, în ce privește atitudinea cuvenită unui cleric. — Relativ la chestia însăși în discuție, el observă foarte cuminte, că, dacă o calitate revine unei persoane fizice. El aduce și o pildă lămuritoare. Dacă o societate posedă capital de mai multe milioane, de ce n'ar putea posedea un asemenea capital și un individ? Mai ales că e vorba de un privilegiu unic, nu de un atribut comun. — Despre felul cum Ioo tratează cultul sfinților, el avertizează că cine întunecă pe sfinți, caută să detroneze și pe Dumnezeu. — Lui Luran încearcă să-i răspundă atât Ioo, cât și Ignatiu Balcu de Bistra, protopresbiter unit din Semeac. Și unul și celălalt sunt îngrijiiți, din punct de vedere național, că biserica lor va fi expusă capriciilor unui despotism anarhic: »Așa vreau. Așa poruncesc. Locul minții și al chibzuelii îl ia voința oarbă. N'am să dau seama nimănui!«

Iscusitul teolog Luran ar fi știut ce trebuie să întâmpine și la acestea, dacă, bine înțeles, ar mai fi ajuns la cuvânt. Dar redacția Albinei — și aici se vede acul ei cel primejdios — declară discuția teologică închisă, rezervându-și ea dreptul de a și spune cuvântul din punct de vedere politic, cultural și moral-religios. Să le vedem și pe acestea!

După ce arată (No. 50 din 1870, p. 1—3), marele prestigiu dobândit de papalitate prin sinoadele ecumenice din Lateran, precum și prin strălucita misiune culturală și morală îndeplinită în mijlocul națiunilor creștine din Apus, *Albina* începe să facă înjepături. »Dar puterea și gloria« — scrie ea — »inspiră îngâmfarea bietului muritor cu slăbiciuni omenești. Îngâmfarea e cam nesățioasă. Astăzi pretinde teritoriul

mai mare, mâine mai multă supunere dela cutare rege, taxează regi și națiuni ca să-i aducă bani mai mulți, — prin de acestea *inceta* curând papalitatea a-și mai împlini misiunea de cultura». Indesebi astăzi, continuă Albina, influența papalității este nulă, fiindcă ea se împotrivesc științei, puterea cea mai mare din lume. Știința reduce numărul secretelor și al misterelor naturii, aprinzând din ce în ce tot mai multe lumini, — papalitatea le sporește, decretând tot alte și alte dogme, dintre care unele absurde ca această despre propria infailibilitate. În lupta aceasta dintre știință și credință, papalitatea este mereu înfrântă, dela Galileo Galilei încoace.

CRONICI

— **Urăm tuturor abonaților și cititorilor noștri an nou cu bine.**

— **O aniversară tristă.** În 15 Sept. crt. s'au împlinit 25 de ani că, în Spania, guvernul Canalejas a desființat instrucția religiei în școlile de stat.

Elevii de atunci, cari mai doreau să ia parte la orele de religie, aveau de plătit o anumită taxă și trebuiau să se supună, la sfârșitul fiecărui trimestru, unui examen sever. Afară de această orele de religie erau fixate pe după masă pentruca arșița soarelui să împiedice cât de mulți copii să vină la școală. Deja la aplicarea legii, dezastrul a fost inspăimântător: dintre 225.000 de copii, 170.000 au rămas fără educația religioasă, neputând achita taxa cerută. Canalejas a procedat conform îndrumărilor de laicizare totală a școlilor, primite din partea francmasonilor. Asta s'a întâmplat în anul 1911.

Chiar generațiile din 1911 în coace sunt acele, cari, crescute în spirit antireligios, luptă azi într'un mod barbar contra lui Dumnezeu și a civilizației, în tabera bolșevismului și a anarhiei!

— **Noul comitet al Soc. Sf. Ioan Gură de Aur.** Societatea de lectură „Sf. Ioan Gura de Aur” a clericilor dela Academia teologică română unită din Oradea ținându-și ședința de constituire, și-a ales pentru anul școlar 1936—37, următorul comitet: Președinte: *Buzila Gheorghe* a. IV.; vicepreș.: *Borlan Ioan* a. II.; notar I.: *Rafiu Alexandru* a. II.; notar II.: *Borz Ilie* a. I.; secretar de corespondență: *Ember Nicolae* a. IV.; casier: *Rogojan Iulu* a. II.; bibliotecari: *Pop Petru* a. IV.; *Maxim Virgil* a. II.; *Pop Dumitru* a. I.; Controlari administrativi: *Pal Francisc* a. IV.; *Boia Iosif* a. II.; *Gramă Vasile* a. I.; arhivar: *Romocea Vasile* a. II.; Com. I. Critică președ.: *Mureșan Dumitru* a. IV.; membri: *Dan Ioan* a. II.; *Onișor Ioan*; Com. II. Critică — președ.: *Rusu Alexandru* a. IV.; membri: *Deheleanu Florian* a. II.; *Dărăban Dumitru* a. I.; dirijor de cor: *Ember Nicolae* a. IV.

BIBLIOGRAFIE

— **Micul Misionar.** revistă lunară. Oradea, Parcul Ștefan cel Mare 8. Abonament anul 20 Lei. Cu binecuvântarea I. P. S. S. Dr. Valeriu Traian Frențiu a apărut Nr. 1 al revistei Micul Misionar redactată de Păr. Dr. I. Bal, spiritualul Academiei de Teologie română unită din Oradea. Este organul de propagandă pentru tineret al Operei pontificale pentru răspândirea credinței, secția România. Scopul ei este: „să încălzească inimile tuturor creștinilor dar mai ales ale copilașilor pentru a conluca la răspândirea Impărăției lui Dumnezeu printre păgâni”. În paginile revistei se va arată lună de lună munca depusă de biserica Domnului în misiuni, virtuțile și faptele misionarilor precum și rezultatul lor. Numărul întâiu se prezintă foarte bine. Articole bine alese, fotografiile bine executate, coperta frumos ilustrată. Dorind Micului Misionar vlață lungă, recomandăm din toată inimă abonarea și răspândirea lui. Să nu se uite că pentru un catolic conștient este o datorie imperioasă sprijinirea presei bune.

— **Bolșevismul antireligios sau Prigonirea Religiei prin bolșevismul rusesc** de Păr. Dr. Carol Starke, profesor la Academia Teologică Romano-catolică din București. Edit Ziarului „Farul Nou” București 1936. f. 8° pag. 32, Prețul 8 Lei. Păr. prof. Starke tratează, într'o conferință publicată sub titlul de mai sus, una din problemele cele mai actuale și arzătoare care frământă azi lumea întreagă: bolșevismul, ale cărui rezultate mai noi sunt Spania și Mexico. Ceeace se expune în cele 5 capitole sunt decrete guvernamentate, paragrafe de legi, întâmplări reale și declarațiile unor martori: oculari cari arată — după cum se vede și de pe coperta ilustrată — lupta balaurului roșu cu ciocanul și seceră pe spate contra Crucii lui Cristos. Sunt în acel iad pe pământ — Rusia sovietică — legi cari vreau să-l omoare pe Dumnezeu, legi cari desființază și aruncă în aer Biserici, fără să amintim de desființarea dreptului la bunul particular; se citează date și nume de arhierii și preoți ortodocși și catolici deportați, chinuți sau uciși. Se arata cum se caută introducerea omului colectiv, iubirei libere, cum se servește comunismul de școală pentru propagarea urei împotriva lui Dumnezeu, cum operează satanica societate a ateștilor. Și încheierea: Mexico și Spania precum și atragerea aminte că suntem vecini cu Rusia, care nu ne va ocoli. Obiecției că suntem stat agrar, prin urmare la noi bolșevismul nu va prinde i se răspunde cu faptul că Rusia avea locuitori cari în 90% erau agricultori și totuși într'o noapte bolșevismul a învins. De aceea se cere luptă contra lui. Broșura de față, pe care o recomandăm cu toată căldura va fi un prețios auxiliar luptătorilor anti-comuniști.

— **I. C. Ștru: Solidarismul: un nou ideal și crez social politic al vremii.** Librăria și Tipografia Românească Carei 1936 f. 16° pag. 225. Prețul 100 Lei. Broșura cuprinde legea fundamentală a unei noi organizații politice: „Partidul Solidarității sociale” cere vrea să asigure pentru fiecare cetățean al țării: „Muncă, pâine, economie, ordine, cinste, legalitate. Totul pentru popor și țară. Solidaritate pentru sine”. În partea I-a tratează unele considerații de ordin general în ceea ce privește organizația statului, relele care bântue la noi și pe cari numai noul ideal social „Solidarismul” le-ar putea asana. Partea II-a cuprinde Tema pură și integrală a solidarismului. Se remarcă bazele adânc creștinești și naționale pe care se va căuta zidirea noului stat românesc — în idealul solidarismului. „Creștinismul și azi ca în toate timpurile, este instrumentul cel mai perfect și mai potrivit pentru consolidarea internă a societății și națiunilor...” El dă naștere la ordine, autoritate, moralitate și iubire cari înseamnă: „pace și idealism, demnitate, altruism, cultură, patriotism ce aduc cu sine sanctuare familiare, bărbați credincioși, mame bune, soții credincioase, tineri morali, fete fecioare, copii sănătoși, draguți și bine educați..., veselie multă mai multă fericire, mai puțină boală și sinucidere, mai puțin divorț și destrăbălare generală”. În partea III-a se găsește actul constitutiv și statutul partidului „Solidaritate socială”, a cărui comandant suprem este D-I S. Cleja — Ștru din Carei. Partea VI-a cuprinde programul general a partidului. Partea V-a: crezul solidarismului etc. Timpul va arăta aplicabilitatea sau neaplicabilitatea ideilor cuprinse în broșură. În tot cazul din curinsul ei puseasă sufletul creștin și național al autorului și atât ajunge ca broșura să fie recomandată.